

Kultur- og likestillingsdepartementet

Høring - NOU 2022:9 En åpen og opplyst offentlig samtale

Domstoladministrasjonen viser til høringsbrev fra Kultur- og likestillingsdepartementet datert 29. september 2022.

Domstoladministrasjonen (DA) har følgende merknader til NOU 2022:2:

Kapittel 11.8.8 «Bedre teknisk utstyr til domstolene»

Temaet forstås slik:

- a) Det er teknisk etterslep og behov for prioritere oppdatering av saksbehandlingssystemet for å:
  - Sikre effektiv ivaretagelse av offentlighet ved å muliggjøre samling og analyse av informasjon i rettsavgjørelser, for å gi allmennheten innsyn og for å gi bedre grunnlag for statistikk og analyse. Jf. 10.7.6.
- b) Det er behov for teknisk utstyr og løsning for opptak fra rettsmøter for å:
  - Styrke offentlighetsprinsippet uavhengig av hvor man bor i landet

DA støtter formuleringene om at det er ønskelig med bedre teknisk utstyr til domstolene. Dette er helt nødvendige tiltak/utviklingsområder, som for øvrig arbeides med gjennom følgende initiativer:

- Modernisering av domstolenes saksbehandlingssystem LOVISA. Dette arbeidet er for tiden begrenset som følge av budsjettkutt for domstolene.
- Allmenngjøring av rettspraksis – å gjøre rettsavgjørelser allment og gratis tilgjengelig. Dette arbeides med, men betinger friske midler for å kunne realiseres.
- Opptak i retten – arbeides med, men betinger friske midler for å kunne gjøres til alminnelig ordning ved alle landets domstoler.

Oppsummert er behovene for teknisk modernisering og utstyr svært omfattende og betinger friske midler utover det domstolene er tildelt i budsjettet.

Kapittel 10.7.6 «Bedre oversikt og statistikk over straff av ytringer»

Temaet forstås som at det er behov for bedre informasjonsgrunnlag for statistikk og analyser av i hvilket omfang paragrafer i straffeloven som gjelder ytringer brukes.

DA benytter i dag registreringer i saksbehandlingssystemet LOVISA til å ta ut tall på antall saker på ulike tema. Når politi/påtalemyndighet sender over en sak til domstolene vil den inneholde ett eller flere tiltalepunkter som er kodet i henholdt til strasakregisteret. For hovedtematikken i NOU 22:9 en er det strasakpunkter knyttet til straffeloven § 185 som er mest aktuelt. I strasakregisteret er det fire aktuelle underoppføringer som en slik sak kan knyttes til:

- Hatefulle ytringer – homofil orientering
- Hatefulle ytringer – hudfarge, nasjonal, etnisk opprinnelse
- Hatefulle ytringer – nedsatt funksjonsevne
- Hatefulle ytringer – religion, livssyn

Det betyr at det er mulig å lage statistikker som viser antall saker i tingrettene og lagmannsrettene som inneholder en eller flere av disse fire henvisningene. Gjennomføringen av sakene kan også belyses ved å vise til antall rettsmøtetimer, antall aktører involvert mv. Utfallet av sakene kan også til en viss grad belyses ved fordele sakene på utfallstype (dom, kjennelse, beslutning mv).

Det man i dag *ikke* har statistikkregistreringer til å si noe videre om er:

- Detaljerte opplysninger om innholdet i sakene (i hvilken form har ytringene kommet, hvor har ytringene skjedd, øvrig kontekst mv.). Mye av dette vil være beskrevet i avgjørelsen i saken, men det er kun i fri, tekstlig form og foreligger ikke som strukturert informasjon.
- Detaljerte opplysninger om utfallet (straffenivå) i sakene. Dette ligger også tekstlig beskrevet i dom/avgjørelse, men er ikke per 2023 strukturert slik at det muliggjør robust statistikkproduksjon. Dersom et departement eller mediehus jobber med denne tematikken, og ønsker kunnskap om straffenivå fordrer det en manuell gjennomgang av dommer/avgjørelser for å finne ut hvilken type straff og straffelengde som er gitt i saken.

Flere satsinger er igangsatt og planlagt som i noen grad kan forbedre etterspurte statistikelementer, eksempelvis ESAS og allmengjøring av rettspraksis. Som vist til over krever dette imidlertid friske midler utover domstolenes budsjett.

DA støtter formuleringene om at det er behov for mer strukturerte registreringer/data knyttet til tematikken i NOU 22:9. En utvikling i retning av mer og bedre statistikk fordrer gjennomgående føringsprinsipper på tvers av hele straffesakskjeden. Vesentlig forbedring av statistikkgrunnlag vil få ressursmessige konsekvenser, grunnet behov for nødvendige teknologiske tilpasninger som muliggjør registrering av data, harmonisering av føringspraksis mv. Lovhenvisninger i rettsavgjørelser må gjøres til maskinelt lesbare (strukturerte) dataelementer. Tiltaket vil kunne realiseres gjennom initiativet om modernisering av LOVISA omtalt under 11.8.8.

Med hilsen

Robert Envik
seksjonssjef

Ane Halsteinli
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

